

MO20 - Trestní právo

- Jedná se o souhrn norem o trestání osob za závažná provinění (trestné činy) proti chráněným společenským a individuálním zájmům
- Dělí se na hmotné a procesní
- **Hmotné:**
 - Vymezuje, co je trestný čin a jaký trest je za něj uložen
 - Skutkové podstaty trestných činů
 - Prameny: trestní zákoník a zákon o trestní odpovědnosti PO a řízení proti nim
- **Procesní:**
 - Postup orgánů při trestním řízení
 - Prameny: trestní řád (zákon o trestním řízení soudním)
- Každé protiprávní jednání není trestným činem a není předmětem trestního práva, méně závažný delikt = přestupek – řeší správní právo
 - Přestupky neprojednávají soudy, ale obce
- Zásady trestního práva:
 - Trestně stíhán je člověk jen ze zákonných důvodů a zákonným způsobem
 - Jen na základě obžaloby podané státním zástupcem
 - Dokud vina není vyslovena pravomocným rozsudkem, nelze pohlížet na osobu, jako kdyby byla vinna= presumpce nevinny
 - Jednání je ústní a veřejné (pokud není zákonný důvod pro vyloučení veřejnosti)

Trestní právo hmotné

- Trestní zákoník má dvě části:
 - Obecná – podmínky trestní odpovědnosti
 - Zvláštní- 256 druhů trestných činů s uvedením trestů
- Trestné činy: protiprávní činy uvedené v zákoně
- Dělení trestných činů:
 - Přechin: nedbalostní trestný čin + méně nebezpečný úmyslný trestný čin
 - Zločin: všechny ostatní závažnější trestné činy
- Trestnost se vztahuje na dokonatý trestný čin i na pokus o takový čin, i přípravu
- Pachatelem= FO která spáchala trestný čin sama
- Spolupachatel= osoby které spáchaly trestný čin společným jednáním
- Účastníci:
 - Organizátor – čin řídil, ale přímo se nepodílel na spáchání
 - Návodce – pachatele k vykonání úmyslně navedl
 - Pomocník – poskytl pomoc odstraněním překážek
- **Podmínky trestní odpovědnosti FO:**
 - **Obecné podmínky:**
 - FO musí být starší 15let
 - FO musí být rozumově a mravně vyspělá
 - FO musí být přičetná
 - **Nutné (obligatorní) podmínky:**
 - Protiprávnost-nezákonnost
 - Znaky uvedené v trestním zákoníku

- **Skutková podstata trestného činu:**
 - Definice trestného činu v trestním zákoníku
 - Má celkem tři části
 1. Část – obecná část
 - Hlava I.: působnost trestních zákonů (nejedná se o trestný čin bez zákona – zákaz retroaktivity – zpětná působnost činu, časová a místní působnost)
 - Hlava II.: trestní odpovědnost (základy trestní odpovědnosti, zavinění, příprava a pokus trestného činu, pachatel, spolupachatel a účastník trestného činu)
 2. Část – zvláštní část
 - Hlava I.: trestné činy proti životu a zdraví (**TČ proti životu** – vraždy, **TČ proti zdraví** – ublížení na zdraví, **TČ ohrožující život nebo zdraví** – mučení, neposkytnutí pomoci, šíření nakažlivé nemoci atd.,)
 - Hlava II.: trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti (znásilnění, sexuální nátlak, pohlavní zneužití, incest, prostituce atd.)
 3. Část – přechodná a závěrečná ustanovení
- **Subjekt trestného činu:** osoba trestně odpovědná, která svým jednáním naplnila všechny znaky trestného činu – pachatel
- **Zavinění:**
 - Úmysl – přímý nebo nepřímý
 - Nedbalost – vědomá nebo nevědomá
- **Okolnosti vylučující trestnost:**
 - Nutná obrana (člověk odvrací přímo nebezpečí), musí být přiměřená
 - Krajní nouze (
 - Nedostatečný věk (mladší 15let)
 - Nepříčetnost (duševní porucha)
- **Druhy trestů v ČR:**
 - Tresty ukládá na základě zákona výlučně trestní soud
 - Ochranná opatření – ochranné léčení, ochranná výchova mladistvým, zabránění věci náležející pachateli
 - Tresty:
 1. **Odnětí svobody:** nejvýše na 20 let (výjimečně na 30 let až doživotí), podmíněné, nepodmíněné
 2. **Domácí vězení:** za přečin až na 2 roky
 3. **Obecně prospěšné práce:** za přečin 50-300 hodin
 4. **Propadnutí majetku**
 5. **Peněžitý trest**
 6. **Propadnutí věci:** užitá ke spáchání trestného činu
 7. **Zákaz činnosti:** 1 rok až 10 let
 8. **Zákaz pobytu:** 1 rok až 10 let
 9. **Zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce:** až na 10 let
 10. **Ztráta čestných titulů nebo vyznamenání**
 11. **Ztráta vojenské hodnosti:** degradace na hodnost vojína
 12. **Vyhoštění z území ČR:** pouze cizinci

- **Polehčující okolnosti:**
 - Silné rozrušení, věk blízký věku mladistvých, pod vlivem hrozby, vedl řádný život, přičinil se o odstranění škodlivých následků či nahradil škodu, upřímná lítost
- **Přitěžující okolnosti:**
 - Zavrženíhodná pohnutka, surový způsob, živelná pohroma, organizátor, svedl k činu mladistvého, vysoká škoda, předešla recidiva
- **Zánik trestní odpovědnosti:**
 - Účinná lítost (pachatel zamezí či napraví škodlivý následek, nebo učiní o trestném činu oznámení v době, kdy může být škodlivému následku trestného činu ještě zabráněno), promlčení trestního stíhání, smrt pachatele, milost prezidenta
- **Pojmy:**
 - **Mladiství:** jde k soudu pro mládež, výchovná, ochranná a trestní opatření (poloviční sazby)
 - **Mladší 15 let:** terapeutické a výchovné programy, ochranná výchova
 - **Milost:** může udělit prezident, uděluje jednomu člověku
 - **Amnestie:** může vyhlásit prezident, uděluje plošně
 - **Promlčecí doba:** nikdy, 20, 12, 5, 3 let
- **Trestní odpovědnost PO:**
 - Vztahuje se na české i zahraniční PO mající svá sídla nebo majetek na území ČR
 - Trestný čin spáchaný PO **je protiprávní čin spáchaný jejím jménem nebo v jejím zájmu nebo v rámci její činnosti**, jestliže tak jednal:
 - Statutární orgán nebo jeho člen
 - Osoba oprávněná za PO jednat
 - Ten, kdo vykonává za PO řídicí nebo kontrolní činnost
 - Zaměstnanec
- Tresty PO:
 - Zrušení, pokud má sídlo v ČR
 - Propadnutí veškerého majetku
 - Peněžitý trest
 - Zákaz činnosti až
 - Propadnutí věci
 - Zákaz plnění veřejných zakázek
 - Zákaz přijímání dotací
 - Povinnost uveřejnění rozsudku

Trestní právo procesní

- Právní normy upravující trestní řízení, tj. zákonem stanovený postup při zjišťování trestných činů
- Pramen: trestní řád (zákon o trestním řízení soudním)
- **Některé zásady trestního práva:**
 - **Zákonnosti** – trestní právo čerpá pouze z ústavy, ústavních zákonů, zákonů a obecně závazných vyhlášek
 - **Zásada pouze pomocné úlohy trestní represe** – použití pouze určité míry represe, aby byla tato represe efektivní, musí být použita jen v míře nezbytně nutné
 - **Odpovědnost za zavinění** – trestat pouze za jednání, které FO provedla zaviněně (úmyslně, či z nedbalosti)
 - **Přiměřenost (adekvátnost) trestu** – pouze přiměřený a spravedlivý trest je účelný, nikoli oko za oko, zub za zub

- **Základní zásady:**
 - Jen ze zákonných důvodů a zákonným způsobem, před soudem na základě obžaloby státním zástupcem
 - Presumpce nevin
 - Stejná pečlivost v prověřování okolností proti i ve prospěch obviněného
 - Právo na obhájce (člověk se může obhajovat sám, či mu je obhájce přidělen, či si ho objedná)
 - Ústní a veřejné jednání, užívání mateřského jazyka
- **Osoba, proti níž se vede trestní řízení:**
 - Podezřelý
 - Obviněný (zahájeno trestní stíhání)
 - Obžalovaný (nařízeno hlavní líčení)
 - Odsouzený (vydání rozsudku)
- **Orgány činné v trestním řízení:**
 - **Policie ČR:**
 - Odhalování trestné činnosti, mapování okolností, zajištění pachatele, zajištění důkazů, navržení státnímu zastupitelství obžalobu, CPZ – zadržení až na 48 hodin
 - **Státní zastupitelství:**
 - Zkoumá důkazy a návrh Policie ČR na obžalobu, rozhoduje o obžalobě, vypracovává žalobu a zasílá ji místně určenému soudu
 - **Soud:**
 - Zkoumá žalobu státního zástupce, svolává soudní stání, rozhoduje o vině nebo nevině, vydává rozsudek
- **Stádia trestního řízení:**
 - **Přípravné:**
 - Zjišťování informací o trestném činu
 - Obstarání a zjišťování důkazů
 - Pachatel označen jako obviněný, není povinen odpovídat (může být uvalena vazba, provedena domovní prohlídka)
 - **Předběžné projednání obžaloby:**
 - Od policie spis konkrétnímu státnímu zástupci, pokud jsou hodnověrné důkazy, vypracuje obžalobu pachatel označen jako **obžalovaný**
 - Neveřejně před soudem
 - Zda dojde k hlavnímu líčení či nikoliv
 - **Hlavní líčení:**
 - Obžalovaný, státní zástupce, soudce, zapisovatel
 - Použití důkazních prostředků – výpověď svědků, výpověď obžalovaného, znalecké posudky, věcné a listinné důkazy atd.
 - Soud rozhoduje o vině nebo nevině, druhu a výši trestu
 - **Odvolací řízení:**
 - Pouze o jeden stupeň výš
 - Okresní – krajský, krajský – vrchní
 - ve lhůtě od 8 dnů od obdržení rozsudku
 - **Vykonávací řízení:**
 - Dochází k výkonu trestu, pachatel označený jako *odsouzený*
 - Uložené tresty se zaznamenávají do rejstříku trestů
 - Druhy věznic-s dohledem, s dozorem, s ostrahou, se zvýšenou ostrahou

- **Právnická povolání:**
 - **Soudce:**
 - Jmenován prezidentem na dobu časově neomezenou
 - VŠ vzdělání, 25 let
 - **Advokát:**
 - Právní pomoc klientovi za útratu
 - Zastupuje klienta před soudem, obhájce
 - VŠ vzdělání, 5 let praxe + slib komoře
 - **Notář:**
 - Sepisování listin a smluv
 - Ověřování dokumentu
 - Správa majetku, závěti
 - **Státní zástupce:**
 - Podává obžalobu a účastní se trestního řízení
 - Přístup k soudním spisům
 - VŠ vzdělání, 25 let